

Rudarski gigant [Rio Tinto](#) promovirao se kao odgovoran poslodavac koji poštuje etičke norme, kao dobar sused i zaštitnik životne sredine. Prema The Way We Work/Kako poslujemo, globalnom kodeksu poslovnog ponašanja kompanije, „fokus kompanije Rio Tinto je na održivom razvoju: ekonomskom prosperitetu, društvenom blagostanju, upravljanju životnom sredinom i jakim sistemom upravljanja i integriteta.“

Rio Tinto navodi da je „poštovanje ključno za harmonično radno mesto, gde se poštuju prava zaposlenih i gde se afirmišu njihovo dostojanstvo, bez zastrašivanja, diskriminacije ili prinude bilo koje vrste“. Po pitanju ljudskih prava, kompanija tvrdi da „gradi trajne odnose sa svojim susedima, u kojima se praktikuje uzajamno poštovanje, aktivno partnerstvo i dugoročna posvećenost“. Konačno, u pogledu **životne sredine**, kompanija izjavljuje da „izvrsnost u ekološkim performansama i upravljanju proizvodima jesu od suštinskog značaja za poslovni uspeh... Gde god je to moguće sprečavamo ili minimiziramo, smanjujemo i otklanjamo posledice narušavanja životne sredine.“

Zvuči dobro. Ipak, realnost pokazuje da su trenutne poslovne operacije Rio Tinta više u skladu sa njihovom saradnjom sa fašističkim i rasističkim režimima u prošlosti, nego sa proklamovanim politikama poštovanja zajednice, radnika i životne sredine. Uprkos tvrdnjama kompanije, postoji bezbroj primera kršenja ljudskih i radnih prava i devastacije životne sredine, koje je Rio Tinto tokom decenija počinio širom sveta. Ova kompanija ima dugu i sramotnu istoriju od Papue Nove Gvineje do Namibije, od Gornjeg poluostrva Mičigen u SAD do Madagaskara i od Kameruna do Indonezije. U nastavku navodimo sažetke nekih od ranijih i tekućih optužbi protiv Rio Tinta (sve prikupljene informacije su javne).

Saradnja sa represivnim režimima

U Španiji 30-ih godina prošlog veka, pod vlašću fašističkog generala Franciska Franka, Frankove trupe zavodile su red tokom štrajka levičarskih rudara zaposlenih u rudnicima [Rio Tinta](#). Na godišnjoj generalnoj skupštini kompanije 1937. ser Okland Gedes izvestio je: „Otkad su snage generala Franka okupirale rudarski region nije bilo problema sa radom... Rudari koji su proglašeni krivim za ometanje rada osuđeni su na vojnom sudu i streljani“. Pod Frankovim uticajem, Rio Tinto je obezbedio rudu za program naoružavanja nacističke Nemačke.

U Južnoj Africi u doba aparthejda, rudnik bakra Palabora kompanije Rio Tinto toliko je malo plaćao migrantsku crnu radnu snagu da nije dostizao čak ni minimalnu platu koju je odredio Južnoafrički institut za rasne odnose. U susednoj Namibiji, crni radnici koji su gradili rudnik uranijuma Rosing živeli su u užasnim uslovima u privremenim kampovima – „slično ropstvu“ po rečima tadašnjih istraživača.

Rudnik boraksa, Boron, Kalifornija, SAD

U malom pustinjском gradu Boron u Kaliforniji, Rio Tinto je 2010. obustavio isplate za 570 rudara iz svog rudnika borata. Od 31. januara 2010. rudarske porodice su se borile da sastave kraj s krajem bez plate. Kompanija je preduzela ove poteze zbog odbijanja rudara da pristanu na nove ugovore koji bi pristojne poslove preinačili u privremene, ugovorene ili poslove sa skraćenim radnim vremenom. Rio Tinto je doveo novu radnu snagu koja je trebalo da zameni iskusne rudare, od kojih su neki radili u rudniku i pogonu za preradu čak 30 ili 40 godina.

Porodice u Boronu platile su visoku cenu za svoju hrabru odluku da se suprotstave Rio Tintu, više milijardi dolara vrednom globalnom siledžiji koji je navikao da ostvaruje svoje ciljeve bez obzira na ljudske žrtve. Ovi radnici su imali problema pri plaćanju hipoteka i zdravstvenog osiguranja, kao i u prehranjivanju svojih porodica. Uz podršku lokalne zajednice Borona i radnika Kalifornije ostali su posvećeni borbi za fer ugovore u rudniku u Boronu.

Rudnik Panguna, Bugenvil, Papua Nova Gvineja

Na ostrvu Bugenvil, Papua Nova Gvineja, stanovnici su se borili i pobedili u desetogodišnjem ratu protiv Rio Tinta, tj. rudnika bakra i zlata Panguna. Otpor je bio toliko intenzivan da je kompanija bila prinuđena da ga zatvori 1989. i od tada rudnik nije u funkciji. Grupna tužba u ime naroda Bugenvila, sada u američkom saveznom sudu, navodi da je Rio Tinto u svojim naporima da uspostavi i upravlja rudnikom Panguna počinio zločine protiv čovečnosti i ratne zločine, da je sprovodio rasnu diskriminaciju, kao i da je kršio međunarodno ekološko pravo. Konkretno, u tužbi se navodi da je prilikom izgradnje rudnika bakra u Bugenvilu Rio Tinto koristio hemijske defolijante i buldožere da uništi prašumu koja je bila ključni izvor egzistencije lokalnog stanovništva.

Tokom godina rada rudnika, milijarde tona toksičnog rudničkog otpada bačene su na zemlju i u čiste vode, puneći velike reke jalovinom, zagađujući i veliki zaliv udaljen desetinama milja i Tihi okean. „Zagađenje i izloženost toksičnim hemikalijama je bilo toliko da je kod stanovnika ostrva izazivalo bolest i smrt.“

Rio Tinto se „odnosio prema ljudima na Bugenvilu kao da su inferiorni zbog svoje boje kože i kulture i stoga je namerno kršio njihova prava“. Kao deo svog diskriminatornog odnosa prema lokalnom stanovništvu, kompanija je isplaćivala „robovske plate“ crnim radnicima. Ponašanje kompanije izazvalo je ustanak bugenvilskog naroda što je dovelo do zatvaranja rudnika. U odgovoru na ustanak, vlada Papue Nove Gvineje dovela je trupe da ga ponovo otvore. Kako se navodi, Rio Tinto je obezbedio vozila i helikoptere za prevoz trupa i tako učestvovao u uspostavljanju vojne blokade koja je trajala skoro 10 godina, uzrokujući smrt

10.000 ljudi između 1990. i 1997.

Rio Tinto se čitavu deceniju borio protiv ove grupne tužbe. Odeljenje za pravosuđe Obamine administracije, međutim, odbilo je da stane na stranu pravnog argumenta kompanije, čime je otvoren put da se tužba, koja bi Rio Tinto mogla da košta milionske sume za reparaciju terena, nastavi u američkom sudskom sistemu.

Rudnik Grasberg, Zapadna Papua, Indonezija

Rudnik Grasberg u Zapadnoj Papui još je jedan primer rudarskog projekta Rio Tinto koji je krenuo po zlu. Rudnik Grasberg je zajednički poduhvat Rio Tinta i Freeport-McMoRan, američke korporacije sa sedištem u Feniksu, Arizona, i jedno je od najvećih pojedinačnih nalazišta bakra i zlata na svetu.

Rudnik je izazvao „masovno uništavanje životne sredine“ u Zapadnoj Papui bacanjem otpada, uključujući toksične metale, u rečni sistem Indonezije. Prema WALHI, vodećoj indonežanskoj ekološkoj organizaciji, rudnik je do 2010. odložio milijardu tona jalovine u lokalni rečni sistem. Uprkos činjenici da je odlaganje otpada u reku izričito zabranjeno državnim propisima o kontroli kvaliteta vode, procenjuje se da će do završetka projekta rudnik deponovati do 3,5 milijarde tona otpada.

Godine 1996. lokalno stanovništvo se pobunilo i uništilo opremu u vrednosti od 3 miliona dolara, te je objekat bio zatvoren 3 dana. Ubrzo nakon toga, partner Rio Tinta, Freeport-McMoRan, počeo je da pruža značajnu podršku indonežanskoj vladi i vojsci kako bi se osigurala zaštita rudnika. Prema nekim izvorima, kompanija je u periodu između 1998. i 2004. uložila 35 miliona dolara u vojnu infrastrukturu i platila najmanje 20 miliona dolara vojsci i policiji.

Prema Indonežanskoj Nacionalnoj komisiji za ljudska prava, „sredinom 1990-ih indonežanske snage bezbednosti vršile su nasumična ubistva i mučenja i uključene su u nestanke ljudi iz lokalne zajednice, a ove akcije bile su deo čuvanja operativnosti rudnika uz istovremene ciljeve protiv secesionista Zapadnog Papua.“

Norveška je 2008. eliminisala Rio Tinto iz svog Državnog penzijskog fonda zbog načina na koji je ova kompanija radila u rudniku Grasberg. Sredstva kojih se Fond ovim postupkom lišio procenjena su na 850 miliona dolara.

Rudnik zlata Kelian, Indonezija

Kelian Equatorial Mining (PT KEM), zatvorena 2005. godine, bila je rudarska kompanija u zajedničkom vlasništvu kojom su upravljali Rio Tinto (90%) i PT Harita Jayaraya Inc. (10%), indonežanska kompanija u provinciji Istočni Kalimantan. Kao i u slučajevima rudnika Panguna u Bugenvilu i rudnika Grasberg u Zapadnoj Papui, lokalno stanovništvo se snažno protivilo radu rudnika, kršenju ljudskih prava i uništavanju životne sredine.

Stotine autohtonih seljana prisilno je iseljeno sa svoje zemlje, a procena je da je još 4.000 doživelo uništenje svoje imovine tokom izgradnje rudnika 80-ih godina prošlog veka. Prema indonežanskoj komisiji za ljudska prava, u brojnim prilikama tokom 1990-ih kada su se održavale demonstracije povodom rudnika, ljudi su hapšeni i zatvarani. Pominju se, takođe, silovanja stanovnika koje su vršili neki zaposleni u Kelijanu. Lokalno stanovništvo je izvestilo i da su ih čuvari rudnika napadali i pucali na njih, a lokalna policija je vodila kampanju terora sa namerom da uguši proteste.

Tokom 13 godina proizvodnje, rudnik je bacio 100 miliona tona otpadnog metala u životnu sredinu, od čega je veliki deo bio kontaminiran. Rio Tinto je priznao da je bilo „drenaže kiselina“ sa lokacije rudnika; ekološki izveštaj same kompanije navodi da je 1996. skoro 1.100 kilograma cijanida ispušteno iz rudnika u reku Kelian.

Rudnik Kennecott Eagle, Gornje poluostrvo, Mičigen, SAD

Kalifornija nije jedina lokacija u SAD gde je Rio Tinto povezivan sa kontroverznim radnjama. Podružnica kompanije Rio Tinto, Kennecott Eagle Minerals Co., nastoji da razvije rudnik nikla i bakra na Gornjem poluostrvu u Mičigenu; očekuje se da će se iz rudnika biti izvađeno 110 do 140 miliona kilograma nikla i oko 90 miliona kilograma bakra.

Protivnici rudnika podneli su tužbu tražeći da se poništi državna dozvola koju je Kennecott dobio; tvrdi se da projekat ne ispunjava zakonske uslove u vezi sa zaštitom životne sredine i navode se brojni uroci zabrinutosti, uključujući izvesnost da će rudnik štetiti lokalnim rekama i podzemnim vodama. Pored toga, protivnici rudnika strahuju da bi se „plafon“ rudnika mogao urušiti ispod reke u kojoj živi pastrmka. Pored zabrinutosti za životnu sredinu, lokalni stanovnici strahuju za Orlovsku stenu (Eagle Rock), tradicionalno mesto rituala za starosedeoce Anišinabe (Odžibve), koja će biti probijena da bi se izgradio rudnik.

Rudnik Flambeau, Lejdismit, Viskonsin, SAD

Protivnici rudnika Eagle u Mičigenu navode ekološke probleme izazvane radom rudnika Flambeau u Viskonsinu kao deo svojih argumenata protiv razvoja projekta u Mičigenu. Flambeau Mining Co., podružnica Kennecott Minerals Co (u potpunom vlasništvu Rio Tinto) upravljala je rudnikom između 1993. i 1997. i proizvela 181.000 tona bakra, ali i zlato i srebro. Iako je lokacija rudnika Flambeau „dovedena u red“ otkako je zatvorena, lokalno stanovništvo i ekološke grupe tvrde da se sa tog mesta lokalna voda i dalje zagađuje. Organizacija za zaštitu prirode u Viskonsinu objavila je 2009. svoju nameru da tuži kompaniju Flambeau Mining Company, kao i Odeljenje za prirodne resurse Viskonsina. Odeljenje za prirodne resurse Viskonsina takođe je potvrdilo da su uzorci vode, uzimani tokom redovnog monitoringa sa ovog lokaliteta, pokazali povišene nivoe bakra, sulfata, mangana i gvožđa.

Godine 2007, kada je postignut sporazum da se lokacija rudnika pretvori u park prirode i mesto za rekreaciju, odlučeno je da se tokom 5 godina dodatno analizira i nadgleda površina od 32 hektara kako bi se utvrdilo da li su voda ili zemljište kontaminirani. Advokatica Nacionalne federacije prirode izjavila je da „uprkos brojnim pokušajima kompanije da očisti izvor zagađenja, on nastavlja da zagađuje“. Dodala je: „Oni (Kennekot) su svojim postupcima praktično priznali da rudnik Flambeau zagađuje. Kennekot je prekršio obećanje građanima Viskonsina da neće zagađivati.“

Rudnik QMM, Fort-Dauphin, Madagaskar

Ostrvo Madagaskar u Indijskom okeanu predstavlja još jedan očigledan primer lošeg odnosa Rio Tinta prema lokalnim zajednicama i životnoj sredini u prostorima gde posluju. Rio Tinto upravlja rudnikom ilmenita na istočnoj obali ostrva. Radove na terenu obavlja QIT Madagascar Minerals S.A. (QMM), firma koja je zajednički poduhvat kanadske podružnice kompanije Rio Tinto - QIT Fer et Titane (80%) i vlade Madagaskara (20%). Projekat je počeo da se gradi 2006, a dobio je sredstva od Svetske banke i infrastrukturnu podršku vlade, uključujući i novu luku. (Svetska banka je dala 35 miliona dolara za luku, a za QMM je opredelila 110 miliona dolara.) Rudnik sadrži najmanje 75 miliona tona ilmenita u mineralnom pesku i mogao bi da bude operativan i do 40 godina.

Procenjeno je da je hiljade ljudi raseljeno zbog izgradnje rudnika, pri čemu su mnogi dobili neadekvatnu ili nikakvu nadoknadu za svoje posede. Takođe se navodi da je izgradnja rudnika dovela do smanjenja pristupa hrani, drvetu za ogrev i lekovima koje je stanovništvo pravilo od šumskih plodova, a to je značajno uticalo na njihovu egzistenciju, lokalnu kulturu i običaje. I lokalna groblja uništena su tokom izgradnje rudnika.

Rio Tinto nije zaposlio mnogo radnika iz lokalne zajednice, ostavivši ih bez posla i prihoda; pored toga, priliv radnika iz drugih mesta povećao je potražnju za hranom i stanovanjem, što je podiglo cene iznad mogućnosti lokalnog stanovništva.

Rudnik je od samih početaka svog rada izazivao protivljenje zaštitnika prirode budući da se nalazište rude nalazi u poslednjim ostacima jedinstvenog ekosistema obalske šume na Madagaskaru; pošto je ovaj tip šume unikatan za našu planetu - na primer, QMM je prijavio 64 endemske vrste biljaka koje ne žive nigde drugde na Zemlji.

Brana Lom-Panger, Kamerun

U zapadnoafričkoj državi Kamerun, Rio Tinto Alcan, zajedno sa vladom, radio je na izgradnji ogromne brane Lom-Pangar; ovaj projekat će, prema procenama, raseliti oko 28.000 ljudi. Interes Vlade za izgradnju brane jeste velika potreba za energijom, koja u velikoj meri zavisi od hidroelektrane. Rio Tinto Alcan, aluminijumska grupa unutar kompanije, ušla je u projekat izgradnje brane jer joj je potrebna energija za novi projekat topionice; Rio Tinto

Alcan i vlada su partneri u fabrici aluminijuma Alucam.

Bankovni informacioni centar (BIC), nevladina organizacija koja u partnerstvu sa civilnim društvom u zemljama u razvoju komunicira sa Svetskom bankom i drugim međunarodnim finansijskim institucijama, izrazio je zabrinutost da će brana imati „značajne ekološke i društvene efekte“, uključujući „potapanje preko 30.000 hektara tropske šume, ugrožavanje rezervata Deng Deng i njegovog biodiverziteta i potapanje dela naftovoda Čad-Kamerun.“ Pored toga, BIC je primetio da projekat brane „izgleda odgovara energetske potrebama rastućeg sektora aluminijuma, a ne energetske potrebama većine stanovništva koja nema pristup električnoj energiji“. Topionica Alucam već troši oko polovinu proizvedene električne energije u Kamerunu i nastoji da više nego udvostruči svoju proizvodnju, pri čemu plaća veoma povoljne cene električne energije, daleko ispod cena koje plaćaju rezidencijalni korisnici.

Rudnik uranijuma Rössing, Namibija

Pustinja Namib u Namibiji dom je rudnika Rössing Uranium Ltd., jednog od najvećih otvorenih rudnika uranijuma na svetu. Rio Tinto poseduje oko 69% rudnika koji je 2009. proizveo više od 4 miliona kilograma uranijuma, a očekuje se da će ostati u funkciji najmanje do 2023.

Godine 1970. kompanija je dobila dozvolu za eksploataciju uranijuma u Rosingu, ali se ispostavilo da je dozvola bila nezakonita budući da ju je dao tadašnji režim aparthejda u Južnoj Africi; dodatno, Rio Tinto je izvodio miniranja u Rosingu uprkos protivljenju Ujedinjenih nacija i nalazima Međunarodnog suda pravde.

Iran, sa vlasničkim udelom (15%) u rudniku od njegovog otvaranja 1976, još je jedan kontroverzni investitor. SAD i druge zemlje izrazile su zabrinutost da bi Namibija mogla obezbediti uranijum za iranski nuklearni program.

Dosije o radnim pravima Rio Tinta u rudniku Rössing je sraman. Kako navodi Savet Ujedinjenih nacija za Namibiju, 70-ih godina prošlog veka radnici su kopali uranijum „pravim robovskim radom pod brutalnim uslovima“. Čak i 2000. kompanija je diskriminisala crne radnike isplaćujući im mnogo niže plate nego belim rudarima. Prema nekim podacima, kompanija je imala dobro naoružanu „privatnu vojsku“ za rešavanje radničkih ili građanskih nemira u vezi sa rudnikom, a smatra se i da su snage bezbednosti rudnika pomagale vojsci u akcijama u kojima su ubijani civili.

Izveštaji pokazuju povećanu incidencu malignih bolesti među ljudima koji su radili u Rosingu u odnosu na opštu populaciju. Bivši radnici u rudniku i članovi njihovih porodica zakonski su pokrenuli postupke protiv kompanije zbog teških bolesti povezanih sa njihovim radom u rudniku, a za koje navode da su uzrokovane izlaganjem uranijumu, radioaktivnom i

toksičnom teškom metalu, i silicijumskoj prašini. Prema rečima jednog bivšeg rudara, radnicima nisu nuđene maske za lice da bi se sprečilo udisanje, niti su ikada dobili informacije o opasnostima po zdravlje tokom rada.

Problemi u vezi sa posledicama po životnu sredinu usled rada postrojenja u Rosingu takođe su brojni. Rudnik na godišnjem nivou proizvodi 20 miliona tona zdrobljenog, sumpornom kiselinom natopljenog, blago radioaktivnog kamena. Pored toga, postrojenje troši milione kubnih metara sveže vode godišnje u regionu gde padavine iznose samo oko 3 centimetra godišnje.

Ukaljana prošlost utiče na budućnost Rio Tinta

Kao što je slučaj sa mnogim prošlim i tekućim projektima širom sveta, Rio Tinto se suočava i sa žestokim protivljenjem projektima koje bi želeo da pokrene u budućnosti. Na primer, u američkoj državi Arizona, kompanija traži razmenu zemljišta sa vladom SAD sa ciljem razvijanja rudnika bakra na zemlji u državnom posedu. Međutim, dogovor o zemljištu nalazi se u zastoju u američkom Kongresu uglavnom zbog jako loše reputacije Rio Tinta u vezi sa pitanjima ljudskih prava.

U oblasti Bristolskog zaliva na Aljasci veliki je otpor razvoju rudnika zlata i bakra Pebble Open Pit u kome je Rio Tinto manjinski partner. Projekat bi uključivao izgradnju najveće brane na svetu, koja bi služila za zadržavanje toksičnog otpada proizvedenog u rudnicima. Lokalne grupe građana, komercijalni i sportski ribolovci i grupe za zaštitu životne sredine zabrinute su zbog opasnosti koje rudnik predstavlja za ribolov lososa, ali i za populacije losa, medveda, karibua i drugih životinja, kao i za ekosistem u celini.

U martu 2010. Ustavni sud Kolumbije naredio je obustavljanje najvećeg projekta rudarstva bakra u zemlji, projekta Mande Norte kompanije Muriel Mining, navodeći da nedostaju validne konsultacije sa lokalnim starosedelačkim i afrokolumbijskim zajednicama o potencijalnom uticaju rudnika na životnu sredinu i kulturu. „Nisu preduzete adekvatne radnje kako bi se osiguralo da su ove zajednice upoznate sa projektom Mande Norte da bi mogle doneti odluku sa punom svešću i razumevanjem“, navodi se u presudi suda. Rio Tinto navodno ima udela u ovom projektu.

Novi nalazi iz aprila 2021.

Rio Tinto je britansko-australijska multinacionalna korporacija za metale i rudarenje sa sedištimama u Londonu i Melburnu, na čijim je berzama takođe prisutna. Reč je o drugoj po veličini rudarskoj kompaniji na svetu, posle BHP, čija je tržišna vrednost 2020. iznosila preko 140 milijardi dolara. Kompanija vodi 60 operacija i projekata u 36 zemalja širom sveta, a njeni proizvodi obuhvataju aluminijum, rudu gvožđa, bakar i dijamante. Dok kompanija tvrdi da „proizvodi metale od suštinskog značaja za ljudski progres“, njeni poslovi

obuhvataju niz kršenja ljudskih prava, kao i razne vrste degradacije prirode.

Duga istorija štete koju ova kompanija nanosi ljudima i prirodi, generisala je kritiku i proteste u zajednicama koje su na neposrednom udaru njenih operacija. Sledi sažet prikaz nekih od njih.

Planirano uništavanje svetog i javnog zemljišta u Arizoni

Rio Tinto je većinski vlasnik (55%, dok BHP poseduje 45%) projekta Resolution Copper u okviru kog se planira izgradnja velikog rudnika bakra u blizini naselja Superior u Arizoni, SAD. Predloženi projekat bi uništio versko i sveto mesto pod nazivom Oak Flat, kao i do 6.000 hektara javnog zemljišta. Prema projektu, planira se izvođenje kontroverznog i tehnički problematičnog dubokog rudnika 2.134 metara ispod površine svetilišta. To bi stvorilo krater od oko 3.200 širine i 300 metara dubine zbog urušavanja tla. Projekat je već izazvao kritike zbog uticaja na prirodnu okolinu i starosedelačke zajednice, za koje je Oak Flat sveto mesto. Jedan od poslednjih postupaka Trampove administracije pre odlaska, bio je da ubrza proces transfera zemljišta, što je pokrenulo proteste na stotine aktivističkih grupa, koje zahtevaju od predsednika Bajdena da poništi transfer.

Rudnik Oju Tolgoi u Mongoliji

Jedna od najvećih rezervi bakra i zlata na svetu nalazi se u pustinji Gobi u Mongoliji. Rudnikom Oju Tolgoi upravlja Rio Tinto, ujedno i vlasnik udela u projektu koji ugrožava tradicionalni način života pastoralnih zajednica. Konkretno, ogromne potrebe rudnika za vodom izazvale su duboku zabrinutost za dostupnost vode. Kompanija nije dokazala da u ovoj pustinjskoj oblasti ima dovoljno vode za proizvodne, infrastrukturne i druge potrebe projekta. Rudniku se protive nomadski stočari koji su pretrpeli kulturne i ekonomske gubitke kada je jedna sezonska reka uništena izgradnjom površinskog kopa. Rio Tinto još uvek odbija da sprovede ekološku i socijalnu procenu uticaja, neophodnu posle krupnih promena u planiranju podzemnog rudnika i postrojenja za šljaku. Pitanja o uticaju rudnika na prirodnu sredinu, a posebno rezerve vode, ponovo su pokrenuta na godišnjoj skupštini kompanije 2020, ali su ostala bez odgovora. Projekat proširenja kasni dve godine i košta 1,5 milijardi dolara više od očekivanog, što je mongolsku vladu, koja poseduje vlasništvo trećine udela, navelo da u obzir uzme i otkazivanje projekta.

Kontaminacija vode na Madagaskaru

Rio Tinto je vlasnik 80% udela u rudniku ilmenita (rude titanijuma) na jugu Madagaskara kojim upravlja lokalna podružnica QIT Minerali Madagaskara (QMM). Tokom 2013-14. rudnik je prekoračio odobrene granice zone za zaštitu obližnjeg dubokog ušća, čak i pošto je propisani limit prethodno već smanjen sa 80 na 50 metara. Rudnik je izbio do korita jezera Besaroj u estuarijumu, izazivajući zabrinutost zbog mogućnosti da se u lokalni vodni sistem

ispuštaju radionuklidi kao što je uranijum. Nezavisne studije su pokazale da je rudnik kontaminirao jezera i reke na kojima meštani ribare i iz kojih se snabdevaju vodom za piće. Ozbiljan zdravstveni rizik po stanovništvo utvrđen je merenjem povišenih nivoa uranijuma (50 puta) i olova (40 puta) u odnosu na nivoe koje Svetska zdravstvena organizacija smatra bezbednim za pijaću vodu. Kompanija [Rio Tinto](#) je u početku tvrdila da nije prekoračila granicu zaštitne zone estuarijuma, da bi 2019. priznala „grešku“. Njeni predstavnici, međutim, i dalje tvrde da je povišen nivo [uranijuma](#) „prirodna pojava“ koja nema veze s rudnikom, ali nisu izneli odgovarajuće dokaze. Prilikom poslednje analize vode koju je kompanija sprovela, nije poštovana standardna procedura.

Rušenje svetog mesta u klisuri Džukan

Rušenje 46.000 godina starog svetilišta u Zapadnoj Australiji 2020. bio je jedan od najvećih svetskih skandala u sektoru rudarstva koji je razotkrio destruktivni karakter kompanije. Globalni protest je doveo do ostavke glavnog izvršnog direktora kompanije i još dvoje rukovodilaca. Mada kompanija tvrdi da je izvukla lekciju iz ove greške i da više neće uništavati takva mesta, sumnja se da je to samo PR. Sumnjama u prilog govori to što kompanija i dalje insistira na nastavku projekta Resolution Copper u Arizoni.

Izvor: Pescanik